

Návrh na zabezpečenie dostatočného množstva energií a ich dodávok do potravinárskeho priemyslu

Krízové situácie, ako je **pandémia COVID-19 a mimoriadna situácia v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny**, zdôraznili význam a potrebu **spol'ahlivého a odolného potravinového systému**, ktorý je schopný zabezpečiť obyvateľom SR prístup k dostatočným dodávkam cenovo dostupných potravín a funguje za každých okolností.

Potravinový dodávateľský systém na Slovensku v súčasnosti nevykazuje dostatočnú spol'ahlivosť a udržateľnosť nielen v schopnosti zabezpečiť občanom prístup k dostatočným dodávkam cenovo dostupných potravín z vlastnej produkcie, ale aj z hľadiska ochrany životného prostredia, podpory ekologických riešení, rozvoja biodiverzity, cirkulárnej ekonomiky a udržateľného využívania prírodných zdrojov. Dlhodobá udržateľnosť dodávateľského potravinového reťazca je bezpochyby nevyhnutnou podmienkou pre zabezpečenie potravinovej sebestačnosti.

Už koncom roka 2021 došlo k výraznému zvýšeniu cien vstupov do výroby potravín, narástli nielen ceny surovín, ale najmä energetických zdrojov, ktoré výrazne ovplyvňujú ceny potravín. V tejto súvislosti viaceré členské štáty EÚ prijímajú opatrenia na zníženie negatívnych dosahov na svojich občanov.

Na celkovú situáciu na Slovensku intenzívne zapôsobil vojnový konflikt na Ukrajine, ktorý sa začal 24. februára 2022 a vyvolal nielen humanitárnu krízu a potrebu poskytovania bezodkladnej potravinovej pomoci, ale má výrazný vplyv aj na ekonomiku a hospodárstvo Slovenska, vrátane poľnohospodárskeho a potravinárskeho sektora. Dôvodom je i prijatie rôznych sankcií voči Rusku/Ruskej federácii. Najviac diskutovaným sankčným opatrením, ktoré však zatiaľ jednoznačne nebolo prijaté, je zastavenie nákupu/dodávok energetických zdrojov (ropy, zemného plynu) z Ruska.

V spojitosti s udalosťami na Ukrajine bol opätovne zriadený krízový štáb Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktorý sa okrem iných otázok zaoberá aj zabezpečením plynulého zásobovania potravinami v obchodoch na Slovensku. V tejto súvislosti bol jedným z bodov diskusie na krízovom štábe ministerstva zabezpečenie energetických zdrojov pre výrobu potravín, a to aj v prípade, že dôjde k obmedzovaniu dodávok týchto zdrojov. Z tohto dôvodu ministerstvo požiadalo listom

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) o zabezpečenie dodávok energií pre potravinársky priemysel a súčasne o priebežné poskytovanie aktuálnych informácií v súvislosti so zabezpečením dostatku energetických zdrojov pre výrobcov potravín. Aktuálna situácia v dôsledku vojnového konfliktu na Ukrajine spôsobila obavy v súvislosti s dodávkami plynu.

V dôsledku zvýšenia cien vstupov energií vzrástli ceny vstupov v potravinárskom sektore o cca 100 mil.€.

V rámci vyhlášky MH SR č. 416/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri uplatňovaní obmedzujúcich opatrení pri stave núdze a o opatreniach zameraných na odstránenie stavu núdze v elektro-energetike a podrobnosti o postupe pri vyhlasovaní krízovej situácie a jej úrovne, o vyhlasovaní obmedzujúcich opatrení v plynárenstve pre jednotlivé kategórie odberateľov plynu, o opatreniach zameraných na odstránenie krízovej situácie a o spôsobe určenia obmedzujúcich opatrení v plynárenstve a opatrení zameraných na odstránenie krízovej situácie, v § 1a ods. 9 nie sú subjekty potravinárskeho priemyslu zahrnuté medzi odberateľov, na ktorých sa obmedzujúce odberové stupne elektrického výkonu plánu obmedzovania spotreby neuplatňujú.

V núdzovom pláne MH SR sa v bode 6.1. písm. e) - Obmedzujúce odberové stupne uvádza, že odberateľ znižuje odber plynu na odberných miestach na úroveň bezpečnostného minima, pričom bezpečnostným minimom sa myslí najnižšia hodnota denného odberu plynu na odbernom mieste odberateľa, ktorá je nevyhnutne potrebná na zaistenie bezpečnosti výrobných zariadení a obsluhy a na zamedzenie vzniku škôd. Bezpečnostné minimum je určené pre jednotlivé odberné miesto odberateľa v absolútnej hodnote v merných jednotkách zemného plynu v metroch kubických alebo výnimočne na základe dohody odberateľa plynu s dodávateľom plynu v percentách zo základného odberového stupňa, ak zabezpečuje:

3. výrobu potravín dennej spotreby pre obyvateľstvo okrem výroby alkoholických a tabakových výrobkov
4. spracovanie potravín, ktoré podliehajú rýchlej skaze
5. prevádzku živočíšnej výroby s nebezpečenstvom uhynutia hospodárskych zvierat

V prípade nedostatku plynu považujeme toto opatrenie pre subjekty potravinárskeho priemyslu za nepostačujúce.

Z tohto dôvodu žiadame MH SR, aby

- a) v zákone č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

vyhláške Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 416/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri uplatňovaní obmedzujúcich opatrení pri stave núdze a o opatreniach zameraných na odstránenie stavu núdze v elektroenergetike a podrobnosti o postupe pri vyhlasovaní krízovej situácie a jej úrovne, o vyhlasovaní obmedzujúcich opatrení v plynárenstve pre jednotlivé kategórie odberateľov plynu, o opatreniach zameraných na odstránenie krízovej situácie a o spôsobe určenia obmedzujúcich opatrení v plynárenstve a opatrení zameraných na odstránenie krízovej situácie v znení vyhlášky č. 80/2019 Z. z. (ďalej len „vyhláška MH SR č. 416/2012 Z. z.“) a v iných súvisiacich všeobecne záväzných právnych predpisov vo svojej pôsobnosti upravilo

1. aby inštitút chráneného odberateľa bol upravený aj v oblasti elektroenergetiky v analogickom rozsahu ako v oblasti plynárenstva,
 2. inštitút podniku strategického významu v nadväznosti na začlenenie subjektov podľa písmena b) tak, aby podnik strategického významu bol počas trvania mimoriadnej situácie, núdzovej situácie, výnimočného stavu alebo vojnového stavu na základe svojej žiadosti podanej vecne príslušnému ministerstvu chránený pred prerušením dodávok energií a energonosičov v prípade vzniku alebo navýšenia svojho dlhu voči dodávateľovi tejto energie alebo energonosiča, a to najmenej po dobu trvania uvedených krízových situácií a najviac po dobu 6 mesiacov od podania žiadosti o ochranu,
- b) v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov §3 písm. c) bod 16 začlenilo subjekty potravinárskeho priemyslu medzi chránených odberateľov a zároveň novelizovalo vyhlášku MH SR č. 416/2012 Z. z. za účelom návrhu začlenenia vybraných subjektov potravinárskeho priemyslu do § 1a ods. 9 a do § 4 ods. 10 (ktoré MPRV SR predloží na posúdenie ministrovi hospodárstva) a to z dôvodu zabezpečenia výroby základných potravín.

Toto opatrenie by sa malo vzťahovať na subjekty pôsobiace v odvetviach vyrábajúcich základné životne dôležité tovary nevyhnutné na prežitie v zmysle prílohy č. 1 Vyhlášky MH SR č. 473/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predaji životne dôležitých výrobkov alebo životne dôležitých tovarov s využitím mimoriadnych regulačných opatrení a o odberných oprávneniach.

Predbežne boli identifikované nasledovné odvetvia potravinárskeho priemyslu:

- Mäsopriemysel
- Mliekarenský priemysel
- Oblasť chovu a spracovania hospodárskych zvierat
- Tukový priemysel
- Mlynský priemysel
- Pekárenský priemysel
- Cukrovarnícky priemysel
- Konzervárenský a mraziarenský priemysel
- Výroba balenej vody

Presná špecifikácia a spôsob uvedenia jednotlivých odvetví potravinárskeho priemyslu vyrábajúcich základné životne dôležité tovary nevyhnutné na prežitie v zmysle prílohy č. 1 Vyhlášky MH SR č. 473/2011 Z. z. bude pripravená v procese prípravy novely vyhlášky MH SR č. 416/2012 Z. z.